

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Vanitas

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Quod adest, remedio succurrendum. Non te illaquees, atque in crastinum nil promittas, quod non poteris si succurri aliter quam promittendo non possit. Nunc qui atiner promittere, quod si implere non possis salute facias at si possis, superuacue. Sed vos rerum auarissimi estis & prodigi promissorum, quasi vero res ipsas promissilla non exigant. Quod dicas defuisse in tempore ferenda opus facultatem fuisse autem de futuro spem, quia postmodum desituitis fisis. Nondum ergo didiceras, ut fallacissima rerum omnium spes est: Nihil inuenias, quod tam crebro vos fallat. Nihil est tamen cui tam cupide credatis, tam subdola, & tam blanda est, ita se dulciter, ac late insinuat, sic in vita diuclitur. D. Vadimonio me addixi. R. Credo oblitus illud Thales Milesii celebre documentum, Vadimonio adesse noxam. Et quid de hoc ille vir sapiens dixerit, quod memorasse non inutile crederem, quodque in latinum versum ab auonio ad hunc modum sonat. *Sponde, inquit, me a proso sibi est. Per mille possem curere exempla, ut probem praedes vadesque penitundis reos, sed nolo nominatim quenquam dicere. Sibi quisque verum dicat, & secum putet, spondere quibus damno fuerit, & malo. D. Memetipsum sponte obligans erravi. R. Error hic purgator igne post obitum non egebit, ubi admittis est purgabitur, de illo am enim genere est, quae iuam supplicium secum ferunt. D. Promissione me obstrinxit. R. Solutione te libera, & quem lingua vinculis innoxuit, manus soluat, proderit vincam fuisse cum euacris, laqueos semper horrebis.*

Vide, Iudex, in Iudex, Iustitia,

Valetudo.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Valredo, Graece *ὑγιασις*, & *ὑγιανσις*, id est sanus, & *ὑγιανσις*, valco dicitur, valere autem proprie significat posse. Hinc valens, potens; Quid, *Nessus adit, pedibusq; valens sciturq; Vadoram.* Hinc valitus, pariter potens, robustus, firmus, cuius contrarium est inualidus. Hinc etiam valide, & per synopen valde, hoc est multum. Hinc bene valere, sanum esse, quasi bene posse, & male valere, aegrum esse, & infirmum, quasi male posse. Qui enim potentes & validi sunt, sani etiam sunt: e contra impotentes & inualidi aegrotare dicuntur, quare valere simpliciter capitur pro eo, quod est saluum esse *Martia s, Ne valeam si non totis Daciane diebus, Et tecum totis notibus esse volum.* Hinc Vale vox salutantis est, cum ab aliquo recedimus, quo verbo & qui recedit, vitur dicens, Vale & qui remanet respondens, Vale, & tu. Sicut salus & aue salutantium sunt, & eorum qui saluti resalutant. Et quoniam absentes per haec verba salutare solemus, vale & salus, consuetudo inualuit, ut haec duo verba sepe pro eo, quod est tibi & dicesse, vsurpemus, etiam si cum somacho, & indignatione loquamur: Ter, *Valeant qui inter nos distidui quarant,* hoc est, abeant & a nobis discedant. C. *Multam salutem dixi pro te curis,* hoc est, reliqui foris & curiam, & ab his discessi. Nec valere simpliciter acceptum, quo perire aut male habere vsurpatur, ut nonnulli putant. Ab hoc valeo valetudo venit, quae pro languore accipitur. Cic. *Valetudinem tuam cura dilige,* hoc est languorem, infirmitatem. A qua valetudinarii dicuntur, qui male sani sunt, & frequenter aegrotant. Aliquando valetudo sanitatem significat. Cic. *Sed nunc valetudini tribuimus aliquid.* A valeo fit conualco & conualesco, quod est sanitatem recupero. Item conualco, quod significat robur & firmitatem acquiri. Vnde inualuisse consuetudinem, inualuisse mores dicimus, & ab eo valeo videtur deductum, quod significat possum.

PHILOSOPHORVM DICTA.

Valetudo secunda, est quaedam mediocritas. *Arist. problem. sect. 1. num. 3.*
 Valetudine qui fruuntur secunda, aut nullo premanitur morbo, aut pressi celeriter e vita decedunt, quia nisi magna de causa aegrescere nequeunt. *Ibid. num. 28.*
 Valetudinis ratio habenda est diligentius, quum tempora variantur. *Idem num. 3.*
 Valetudo corporis ea est, ut expertes morbi sint: non enim aliquis beatur in valetudine existimare potest, quum quis ab omnib. reb. aut plurimis absit. *Idem Rhet. 1.*
 Valetudinis ars est, causa pulchritudinis, & magnitudinis naturae. *Arist. Rhet. 1.*
 Valetudo est bonum, quia causa est duarum rerum quae maxime apud vulgus in pretio sunt, id est voluptas & vita. *Idem.*
 Valetudo quae efficitur in aegrotante fit, ex valetudinis forma rationeque in medici anima exultante. *Alex. Aphrod. in 6. met. aph. co. 20.*
 Valetudinarii, qui habent naturam in potentia nihil a quibusvis patienti. *Am. in predicam.*
 Valere cum dicuntur ceteri, salui esse intelliguntur: amante cum vale audiant, male audiunt: imo malum. *Ec. ap. lib. 1.*
 Valetudinem prosperam retinere omnibus optabilis est neper-

eat, quam recipere pereuntem: ideo & legislator & medicus in quantum possunt & anima & corpus sanantem. *Idem de leg. dist. 5.*

De valetudine corporis. *DIAL. III. Franc. Petrarcha. GAYB.*

Quid quod valetudo prospera est. R. Quicquid de fructu do diximus, reperitur pura. G. Valetudo corporis fructu En senectus ab aduerso mille morborum armata generat valetudinem, interea voluptas militat, familiaris cerantur, tudo corporis tuta est. R. Inconspicua iucunditas, quae tere & incautus facere solcat: possessores suos, & fructu miter, quos valetudini proprie diffidentis intento decantat. lertudo corporis bona est. R. Bene vtere. Alioquin, quae quid, & graue malum fit (ut solita est), culpa cuiuspiam tatis periculo & pestilens fanitas fuit, qui tutus aegrotant leudo corporis optima est. R. Res pergrata: multum tunc seu corpore quid agendum, seu animo est. Sed ut quatuor tibus herbarum inter vis veneni, quae dum aliarum tibus purgata est, salubre poculum, est pluribus fit, quod pestiferum fuisset. Sic corpora sanitas ne nocua sit, aliter quam adiuncta animi prospera valetudine tunc. Nusquam pius quam in sano corpore aget animus habet.

De aduersa valetudine. *DIAL. III. DOL.*

At aduersa valetudo est. R. Quod expectabam, adu- etenim sunt querela. At si caro spiritui hostis est, tra se militat, quod in se expertus ille magnus veni- bus verum dixit, consequens est, ut quod aliter est. Quod si spiritus carne nob. lior meliorque est, cui immo- dum vides: ac fortassis intelligis valetudinem, quae adu- esse prosperam. D. Inualida valetudo est. R. At si tatrix pariformis, dehoratatrixque libidinum, & magis. D. Mala valetudo corporis. R. Si valetudo animi bonum licitudinem, quicquid corporis euenit saluus est. D. Con- infirmumque est. R. Multis ad salutem animae profici- gritudo. Ille vir altus, exhumilis, est aquis vetus ad clauiger effectus, cuius umbra sola morbos corporum pellat, interrogatus aliquando cur filium ipse suum gre- pressam, iniret respondit. Sic expediti. Tu quid sic ad- expeditat. D. Diu corpore sic affectus sum. R. Idem de- filiam mox vir tuo sanam fieri posse cognouit, & san- dis alius habilem fecit. Et tu facito, ut cura est san- tasse sanabere: Denique (quod tuum est) animum meo medico curandum offer. De reliquo vnum hoc tantum & si non quod iuuat, at profecto quod expedit, spera. D. anxia est. R. Est quae obliuionem somniumque dicitur rem abigat. D. Valetudo infirma est. R. Infirmitatem, & virtutem perficere. Duo haec vnius magistri adu- Valetudo misera est. R. Comes inuadenda, sed habita- vellicet, iter figeret, & conditionis admonet, optima- lis monitor fidus. D. Valetudo corporis extrema, est. R. Sile, & gaude ruinoso carcere vincitum te, qu- ius, ac citius.

SIMILITUDO.

Democriti. Ut vnctio non quae suavis est, aut long- sed quae sanat: Sic cibus, non qui iuuat, aut multus, bonum valetudinem necit. *Apud Max. serm. 27.*
Vide supra, Sanitas. Item Morbus, Medicus.

Vanitas.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Vanitas, Graece *Ματαιότης*, *vanis*, & *παρησις*, id est vanus, Hebraei variis nominibus Vanitatem designant, id est, nihilum, res nihili & nullius momenti, me tributur idolis, iuxta dictum Apolloli, 1. Constat mus, quod idolum nihil sit in mundo: perinde ac *AL EL*, non Deus. Omnia enim idola & dii gentium *Elohim*, sed *Elilim*, id est, vanitates, res nihili, nullae, nihilum rediguntur. Cognationem habet haec vox *lalal*, *ylulaut*. Nam idolorum cultus nihil potest cano- scientis parent aliquid quam dolores & vltimus. Hinc *Mich. 7. 1.* Gall. *Helas.* 2. Alia vox est, nempe *Heb. 1.*

